

«ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ Է»
ՀՀ 4-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ
ԿՈՂՄԻՑ ԿԱՅԱՑԱԾ
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 20-ԻՆ, 1997թ.
ՀՀԿ ՆԱԽԱԳԱՀ
Ա.ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

«ԳՐԱՆՑՎԱԾ Է»
ՀՀ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈԼԵԳԻԱՅԻ
ԿՈՂՄԻՑ 13.021998թ.
ԹԻՎ 6/1-1 ՈՐՈՇՄԱՄԲ
ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ Տ.ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

f. ԵՐԵՎԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության աշխարհայացքն ու գործունեությունը ելուն են Ազգի և Հայրենիքի հավիտենության գաղափարներից:

Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությունն (ՀՀԿ) իր գործունեության գլխավոր նպատակն է համարում Հայրենիքի Հայկական լեռնաշխարհի վրա Հայոց ազգային անկախ դեմոկրատիայի հաստատումը, ինչը միայն կադրակազմի ողջ հայության, հեռավար նաև յուրաքանչյուր հայ անհատի բնականոն զարգացումը: ՀՀԿ-ն համոզված է, որ դա հնարավոր է միայն ազգային արժեքների վերականգնմամբ ու նոր արժեքների ստեղծմամբ, որոնց երաժիշիքը կարող է լինել Հայոց դեմոկրատիայի հզորացումն ու նրա շուրջ համայն հայության համախմբումը:

ՀՀԿ-ն գաղափարական-ֆաղափական ժառանգորդն է Ֆեդակրոն Ուխտերի և Ազգային Միացյալ կուսակցության, որոնք հայության համար ճակատագրական օրերին, սփյուռքում և Հայրենիքում, եղան հայրենասիրության և անկախության գաղափարների ջահակիրը:

ՀՀԿ-ն Հայրենիքի անկախության դաշտում համարում է յուրաքանչյուր հայի սրբազան դարձումը, և դաշտի անկախության համար, որ 1988-ի ազգային ազատամարտի սկզբում ձևավորված «Անկախության բանակ» ռազմաֆաղափական միավորումը հենց հանդիսացավ 1990թ. ապրիլի 2-ին ՀՀԿ-ի ստեղծման համար:

ՀՀԿ-ն հենվում է այն բոլոր հայրերի վրա, որոնց համար ազգային շահը բարձր է դասակարգային, կրոնական և այլ հասվածական շահերից:

Հայ իրականության մեջ գործող բոլոր հասարակական ու ֆաղափական ուժերի հետ Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությունն իր հարաբերությունները կառուցում է ազգային շահերի առաջնայնության և ընդհանրության սկզբունքով:

ԳԱՂԱՓԱՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

2. Մարդկության մեջ, ինչպես բնության մեջ, ընդհանրապես, թելադրաբար իշխում է գոյության կռվի հավերժական օրենքը: Մարդկությունը կազմում են մարդային սեռակները՝ ցեղերը և ազգերը, որոնք, ենթակա բնական ընթացության սկզբունքին, միայն ուժով են նվաճում ապրելու իրավունքը՝ իրենց հոգու, մտքի և բազմակի բովանդակ ուժով:

Հայ (Այրի) ցեղը, որպես մարդկային ինֆուսիոն սեռակ, անհատների բնական միություն է, որոնք միմյանց հետ կապված են Արյան, Ոգու, Հայրենիքի, դրանց հետ կապված լեզվի դասմական անցյալի, հավատի, բարոյականի, մշակույթի, կենցաղի և այլ անհրաժեշտ ընդհանրական հասկանիչների զգացողությամբ և գիտակցումով: Այդ հասկանիչներից մեկի կամ մի քանիսի վերանալու կամ դրանք այլ ազգերի հասկանիչներով փոխարինելու դեպքում ցեղը եղծվում է: Հասկանիչների խզում կարող է առաջանալ ցեղի մի մասի մոտ. այս դեպքում նրա մասն է խաթարվում, որով ցեղը նվազում, թուլանում է:

Մենք նույնացնում ենք «Հայ ցեղ» և «Հայ ազգ» հասկացությունները, քանզի հայ ազգը իր մեջ ամփոփում, ներառում է ոչ թե մի քանի ցեղերի, ինչպես դա հասուկ է ազգերի մեծ մասին, այլ մեկ ցեղի: Այսինիքն Հայ ազգը նույն ինքն է հայ ցեղն է՝ դասմական բնագրանում ապրած:

Հայ ցեղի «ազգին» հայրենիքը Հայկական բարձրավանդակն է, որի ամբողջական սարածիքի վրա է միայն հնարավոր նրա լիարժեք գոյակումը, և, որից դուրս նա ենթակա է աստիճանական վերացման: Դա այն սարածիքն է, որտեղ բնականորեն առաջացել է Հայ ազգը, որի վրա նա կերտել իր դասմությունն ու մշակույթը, ուր ամփոփված են իր զավակների աճյունները և, որի սիրտ ու ազատության համար են իրենց արյունը նվիրաբերել նրա սուրբ նահատակները:

Ամեն մի կենսունակ ազգ, ունենալով որոշակի գերնպասակ, նախանում է դրան հասնելու ճանադարհներն ու միջոցները: Հայ ազգի գերագույն նպատակը հարակնումն է Հայրենիքում, հաստատումը իր կենսական ուժի, ստեղծագործ հանճարի ու ազատ կամփի:

Ազգային գաղափարախոսությունը ազգի գերագույն նպատակին հասնելու, նրա իղձերն ու ցանկություններն իրականացնելու սեռական ուղի է, որ կառուցվում է ազգային շահերի, առաքինությունների ու կարողությունների զուգակցումով և բխում ազգի ծնունդից ու էությունից: Հետևադես, հայ ազգային գաղափարախոսությունը դիտարկում է Հայ ազգի էությունից, նրա Արիական ծագումից և կոչված լինի կանխորոշելու Հայության գերագույն նպատակի

իրականացման ուղիները:

ՀՀԿ-ն Հայ ազգային գաղափարախոսության իրական և կայուն հիմք է համարում Ֆեդակրոնությունը և Տարոնականությունը, որոնք զուտ հայկական գաղափարաբանություններ են խարսխված Հայի էության ու բարոյականի վրա:

Տարոնականությունը լուսաստանում է «որսողի՞ց ենք գալիս», Ֆեդակրոնությունը «ո՞ր ենք գնում» հարցադրումներին:

Դրանք իրենց մեջ ամփոփում են մինչ այդ եղած Հայ ազգային միտքը, միաժամանակ փարսած ուսմունքներ չեն և ենթակա են մշակական զարգացման:

Մենք Աստծո կողմից արարվել ենք որդես Հայ ցեղ, և հետևադեպ մեր ձգտումը հավիտենականացնելու հայ տեսակը ասվածայինի կենդանի զգացում է, որով աղահովվում է օրգանական կադր Հայ անհատի և Աստծո միջև: Այսինքն, Հայ անհատի կադր ասվածայինի, հավիտենականի հետ անցնում է Հայ ցեղի հարսնության նրա մշակմանականացման ճանադարով:

Այս ելակետն ունենալով ՀՀԿ-ն, մեր լուսաստանի հետադարձական և փոխդարձական ժամանակաշրջաններին մոտենում է ազգային առաջնայնության սկզբունքով գնահատելով և օրինակելի համարելով այն ամեն հայկականը, որ առկա է մեր լուսաստանի ողջ ընթացքում: ՀՀԿ-ն ազգը վեր է դասում կրոնական դավանանքից լուսաստանի լինել նա իս Հայ: ՀՀԿ-ն թեև մի է բոլոր այն կրոններին ու վարդապետություններին, որոնց գաղափարաբանությունը կամ գործունեությունը ուղղված են Հայ ազգի դեմ:

ՀՀԿ-ն կարծում է, որ Հայ Առաքելական եկեղեցին, որդես ազգային, աշխարհաստիճան կառույց, հայության նկարագրի բաղկացուցիչ մաս, իր դավանաբանությամբ, նվիրաբանությամբ, Հայ լեզվի ու մշակույթի լուսաստանի իր անուրանալի դերով, կարունակի ծառայել Ազգին, դրանով իսկ Աստծուն:

ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հայոց ազգային լուսաստանը հայության նուստակների իրականացման հիմնական և ամենաարդյունավետ միջոցն է, նրա բոլոր հասվածների հուսալի և կայուն կենսագործունեության գրավականը:

Ազգային լուսաստանի խնդիրներն են.

- ազգի կենսունակ և անվանգ զարգացման աղահովում Հայաստանում,
- Հայրենիքի բնական սահմանների վերականգնում,
- ստիճանահայության կարողությունների կենսունակացում և կազմակերպում ի նուստ Հայոց լուսաստանի հզորացման և Ստիճանահայության արժանաղատի գոյաստան վերջնական նուստակ ունենալով ստիճանահայության վերադարձը Հայրենիք:

Ազգային լուսաստանի օրենքները ըխում են ազգային արժեքների համակարգից, որն առաջնային է արժեքների այլ համակարգերի նկատմամբ:

Ազգային լուսաստանը երաշխավորում է իր փառաբանների անվանգությունը, արժանաղատությունն ու ազատությունները և աղահովում անհատի կարողությունների լիարժեք իրացում ստանով լուսաստանավորելով նրա բարեկեցությունը: Պետությունը արդյունավետ միջոցառումներ է իրականացնում իր փառաբաններին աշխատանքով աղահովելու ուղղությամբ, երաշխավորում նրանց կենսաաղահովման լուսաստանների բավարարումը:

Ազգային լուսաստանի կայացումն անցնում է այլ լուսաստաններից և կառույցներից փառաբանական, սնտեսական և հոգևոր անկախացման ճանադարով:

Ազգային լուսաստանը ազգի նուստակները իրականացնում է նրա էության ու բարոյականի վրա խարսխված իր փառաբանական-սնտեսական կառույցներով, բանակով, կրթության ու գիտության համակարգերով, ազգային մշակույթի հովանավորությամբ:

Ազգային լուսաստանի իշխանության կառույցները կախված իրականացվող խնդիրների առաջնայնությունից, կարող են փոփոխվել լուսաստանի գոյության սարբեր փոփոխում: Կառույցների այս կամ այն ձևի ընտրության չափանիշը լուսաստան է լինի ազգային խնդիրների լուծման և արժեքների

հասսասման դրանց արդյունավետությունը:

Տնտեսության բնագավառում ղեկավարությունն ամրապնդում է ղեկավարական և մասնավոր հասսասությունների արդյունավետ գործունեության համար անհրաժեշտ մայրամասներ և համակարգում Հայրենիքի ու սփյուռքի ֆինանսական և տնտեսական կարողությունները ի շահ երկրի հզորացման:

Պետության գոյության անհրաժեշտ մայրամասն է երկրի ու նրա կենսական նշանակության ուղիների պաշտպանությունն ամրապնդող ռազմական ուժը: Այն հիմնված է սեփական ռազմարդյունաբերական համալիրի, ազգային հոգեբանությամբ սոցորված բանակի վրա, որի յուրաքանչյուր զինվորական ղեկավար է մասրաս լինի պաշտպանելու Ազգի և Հայրենիքի արժանապատվությունը գերագույն մասիվ համարելով, հարկ եղած դեմքում կյանքի նվիրաբերումը հանուն դրանց:

Կրթության համակարգը հայ անհատի մեջ սերմանելով ազգային արժեքները, իրականացնում է ցեղային բարոյականով օժտված սերնդի դաստիարակությունը: Կրթության համակարգը ղեկավար է անհատին սա խոր և բազմակողմանի գիտելիքներ, միաժամանակ ամրապնդելով այն բանի գիտակցումը, որ դրանք նախ և առաջ ղեկավար է ծառայելու Ազգի և Հայրենիքի հզորացմանը:

Գիտությունն ու մշակույթը ղեկավար է ծառայելու ազգի հոգևոր և նյութական ժառանգության վերականգնմանը, պահպանմանն ու զարգացմանը, ղեկավար է բացահայտելու հայ էությունն ու կենսակերպը, ձևավորելու աշխարհընկալման հայ ազգային արժեքների համակարգը: Գիտությունն ու մշակույթը ղեկավար է իրականացնելու ազգային ավանդույթների ու գիտատեխնիկական առաջընթացի զուգակցումը Հայոց ղեկավարության համար ամրապնդելով բարոյահոգեբանական, մտավոր և սեփականության գերակշռություն այլ երկրների նկատմամբ:

Պետությունը Հայրենիքում և Սփյուռքում ամրապնդում է ազգային մշակույթի մրցունակությունն այլ մշակույթների հետ բարոյական, նյութական, վարչական միջոցների համալիր կիրառմամբ, գերծ ղեկավարում ազգը մշակութային, բարոյական ու գաղափարական ուժեղություններից:

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

4. ՀՀ-ն տնտեսական ֆառաբականության գլխավոր նպատակ համարում է ազգային տնտեսական համակարգի ստեղծումը, որի հիմնադրույթները բխում են ազգային գաղափարախոսությունից և ծառայում ազգի գերագույն նպատակի իրականացմանը:

Հայ ազգային տնտեսական համակարգը Հայաստանի և նրանից դուրս ազգային օջախների տնտեսական կառուցվածքների այնպիսի փոխկառնարկված ամբողջություն է, որտեղ գործում են Հայ ազգի նկարագրին ու էությանը համապատասխան տնտեսական հարաբերություններ, որոնցում իբրև Հայ ազգային շահ է: Հայ ազգային տնտեսական համակարգի հիմնական կառույցը Հայաստանի ազգային տնտեսությունն է, որը ղեկավար է հիմնված լինի հետևյալ սկզբունքների վրա.

ՀՀ-ն ազգային տնտեսության մեջ ընդունում է սեփականության բազմաձևությունը: Մեփականության ղեկավարական և այլ ձևերի միջև հարաբերակցությունը որոշվում է ելնելով Հայաստանում իրող իրավիճակից:

Համազգային սեփականություն են հողն իր ընդերքով, օդային ավազանը, ջրային ռեսուրսները, հաղորդակցման ճանապարհները, ինչպես նաև ռազմարդյունաբերական համալիրը և ռազմավարական նշանակություն ունեցող հիմնարար արտադրությունները:

Հայաստանը ղեկավար է ունենա գիտության և տեխնիկայի նվաճումների վրա հիմնված, ներմուծվող հումքից նվազագույն կախվածությամբ, ավարտուն արտադրական քաջանով, առավելադեպ գիտարար և աշխատասար համակարգ, որը չի բացառում տնտեսական համագործակցությունը այլ ղեկավարությունների հետ:

Պետությունը խրախուսում և հովանավորում է առկա աշխատուժի վրա հիմնված գիտարար, աշխատասար, բնադառնող ու յուրահատուկ այն արտադրությունները, որոնց վերջնական արտադրանքը կախվակնի առաջնակարգ (ցանկալի է մենասիրական) դիրքի համաշխարհային շուկայում: Խրախուսվում և հովանավորվում են ազգային ավանդական արտադրությունները:

Գյուղատնտեսության բնագավառում հողի և արտադրության միջոցների նկատմամբ սեփականության ձևերի միջև հարաբերակցությունը որոշվում է ելնելով տեղանքի առանձնահատկություններից, գյուղատնտեսական գործունեության ձևից ու նշանակությունից:

Գյուղատնտեսական արտադրության կազմակերպման խրախուսելի ձև է համարվում ազարակասիրությունը:

Պետությունը հովանավորում է գյուղատնտեսությանը սղասարկող տեխնիկատեխնոլոգիական համակարգի գործունեությունը, մթերքների արտադրությանը կից վերամշակող արտադրությունների ստեղծումը:

Պետությունն ադախովում է ազգային դրամանիւի լիարժեք կիրառությունը, կանոնավորում սարադրամի օգսագործումը երկրի ներսում:

Պետությունը հովանավորում է ազգային արտադրանքի իրացումը և կարգավորում ադրանքների ներմուծումը, արսահանումը և արծը:

Հարկային քաղաքականությունը հենվում է սարքերակված ու ձկուն հարկերի կիրառման վրա, դրանց չափը որոշելով սարածքի, ձյուղի ու արտադրության նշանակությունից ելնելով:

Օսար երկրներից ու կազմակերպություններից վարկերի սսացումը թոյլարելի է այն դեղում, երբ դրանք կծառայեն ազգային-դեսական արհերին չհակասող սնեսասական ծրագրերի իրականացմանը:

Ներքին վարկային համակարգը վերահսկում ու կարգավորում է դեսությունը սոկոսադրոյքը սարքերակելով ըս սարածքի, ձյուղի և արտադրության նշանակության:

Պետությունը հսակեցնում է օսարերկրյա և համասեղ ձեռնարկությունների գործունեությունը արգելելով ազգադառակսիչ միսում ունեցող ներդրումները, ըս ձյուղի ու արտադրության նշանակության սահմանում է օսարերկրյա ներդրումների ու փայարածնի թոյլարելի չափեր:

Արսաքին առևսուրը խարսխվում է ազաս առևրական հարաբերությունների վրա, սակայն դեսությունը միաժամանակ հովանավորում է ռազմավարական նշանակության հումքի ու արտադրանքի ներմուծումը, հսկում դրանց արսահանումը:

Պետությունը կարգավորում է աշխասուժի արսահոսքն ու ներհոսքը, այն ուղղորդում դեղի դեսական առաջնակարգ նշանակության ձյուղերը և ձեռնարկասիրության խթանմամբ կանխում է գործարկությունը:

ԱՆՂԱՄԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

5. Հայասանի Հանրադեսական Կուսակցության անդամ կարող են լինել 18 արին բոլորած ազգությամբ հայ Հայասանի Հանրադեսության քաղաքացիները, ովքեր ընդունում են կուսակցության Ծրագիրն ու Կանոնադրությունը, չեն հանդիսանում մեկ այլ կուսակցության անդամ:

6. Հայասանի Հանրադեսական Կուսակցությանը կարելի է անդամագրվել անձնական դիմումի համաձայն հեսեյալ կարգով.

« ՀՀԿ խորհրդի որոշումով,

« ՀՀԿ սարածքային կազմակերպության խորհրդի որոշումով,

« ՀՀԿ կազմակերպչական հանձնաժողովի որոշումով,

ՀՀԿ նոր անդամի ՀՀԿ անդամակցության մասին որոշումը կարող է կասեցնել ՀՀԿ կազմակերպչական հանձնաժողովը:

7. ՀՀԿ անդամը անդամակցում է կուսակցության որևէ սկզբնական խմբի:

8. Կուսակցության մեջ ընդունվելու մասին որոշման օրից ՀՀԿ անդամը մուծում է ամենամայա անդամավճար, որի չափը կամավոր է:

9. Եթե ՀՀԿ անդամի անդամակցությունը կուսակցությանը անթոյլարելի է դառնում ՀՀ օրենքով, ադա այն կասեցվում է համաձայն սարածքային կազմակերպության խորհրդի կամ կազմակերպչական հանձնաժողովի որոշումով: Վերականգնումը կուսակցության արքերում կասարվում է անձնական դիմումի համաձայն կազմակերպչական հանձնաժողովի որոշումով:

10. ՀՀԿ անդամը

ա) դատարար է կատարել ՀՀԿ ղեկավար մարմինների որոշումները,
բ) դատարար է մասնակցել իր սկզբնական խմբի ժողովներին և միջոցառումներին,
գ) իրավունք ունի արտահայտելու իր կարծիքը, դաշտայնությունները, առաջարկություններ անել և մասնակցել հարցերի քննարկումներին,

դ) իրավունք ունի մասնակցելու ՀՀԿ մարմինների ընտրություններին, առաջադրել իր կամ ուրիշի թեկնածությունը ՀՀԿ-ի մարմիններում ընտրվելու համար:

3.3. Կուսակցության անդամը անդամագրվում է կուսակցության որևէ սկզբնական կազմակերպության:

ՀՀԿ-ի ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ ԵՎ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՄԿՁԲՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

11. ՀՀԿ կառուցվածքային հենքը կազմում են սկզբնական խմբերը: Սկզբնական խումբը բաղկացած է կուսակցության հինգ և ավելի անդամներից:

Սկզբնական խումբը ստեղծվում է վարչատարածքային կամ նոտարատարածքային սկզբունքով:

Սկզբնական խումբ կարող են կազմակերպել.

ա) կուսակցության կազմակերպչական հանձնաժողովը,

բ) կուսակցության սարածքային խորհուրդը:

12. Սկզբնական խումբը, երեք ամիսը առնվազն մեկ անգամ, հրավիրում է խմբի ժողով: Խմբի ժողովը օրինական է, եթե ժողովին մասնակցում են խմբի անդամների 2/3-ը: Որոշումներն ընդունվում են բաց փակարկությամբ, ներկաների ձայների դարձ մեծամասնությամբ:

Խմբի ժողովը ընտրում է խմբապետ, որին հաստատում է ՀՀԿ սարածքային խորհուրդը: Խմբապետը ներկայացնում է սկզբնական խումբը ՀՀԿ սարածքային խորհրդում:

Սկզբնական խումբը իր գործունեության համար հաշվետու է ՀՀԿ սարածքային խորհրդին:

Սկզբնական խումբը իր գործունեության համար հաշվետու է ՀՀԿ սարածքային խորհրդին:

Հաշվետվությունը ներկայացվում է սարին մեկ անգամ խմբապետի կողմից:

Հերթական համագումարից հետո, մեկ ամսվա ընթացքում, սկզբնական խումբը կատարում է խմբապետի նոր ընտրություն:

13. Սկզբնական խումբը իր դրամական եկամուտները (անդամավճարներ, նվիրատվություններ) փոխանցում է ՀՀԿ սարածքային խորհրդին: Անդամավճարները հավաքում է խմբապետը:

ՀՀԿ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

14. Վարչատարածքային միավորի (հանրադատության մարզը կենտրոնով, հանրադատության ենթակայության ֆաղաք, ֆաղաքի քաղաք և այլն) քաղաքներում ստեղծվում է ՀՀԿ սարածքային խորհուրդ, եթե այնտեղ գործում են ՀՀԿ մեկ և ավելի սկզբնական խմբեր:

ՀՀԿ սարածքային խորհուրդը կազմվում է ՀՀԿ սարածքային խորհրդին ենթակա սկզբնական խմբերի խմբապետներից:

ՀՀԿ սարածքային խորհրդի նախագահն ընտրվում է ՀՀԿ սարածքային խորհրդի նիստում, բաց փակարկությամբ ներկաների ձայների 1/2-ի մեծամասնությամբ, մեկ արի ժամանակով: Անհրաժեշտության դեպքում կարող է կատարվել սարածքային խորհրդի նախագահի վաղաժամկետ ընտրություն:

ՀՀԿ սարածքային խորհրդի նախագահը ներկայացուցչական ժողովում ՀՀԿ սարածքային խորհրդի ներկայացուցիչն է:

Այն սկզբնական խումբը, որի խմբադասը ընկնում է սարածֆային խորհրդի նախագահ, ընկնում է նոր խմբադաս: Հերթական համագումարից հետո, 1 ամսվա ընթացքում, սեղի է ունենում սարածֆային խորհրդի նիստ, որը կատարում է սարածֆային նախագահի նոր ընտրություն:

15. ՀՀԿ սարածֆային խորհուրդը իր նիստերում որոշումներ է ընդունում սվյալ սարածֆում կուսակցության գործունեության վերաբերյալ: ՀՀԿ սարածֆային խորհրդի նիստերը կայանում են առնվազն երեք ամիսը մեկ անգամ: Նիստը օրինական է, եթե մասնակցում են խորհրդի անդամների 2/3-ը:

Որոշումներն ընդունվում են ներկաների ձայների դարձ մեծամասնությամբ, բաց կամ փակ փվերակությամբ: Քվեարկության ձևի վերաբերյալ որոշումը ընդունվում է ներկաների ձայների 1/3-ով:

ՀՀԿ սարածֆային խորհուրդը իր գործունեության մասին հաշվետու է ներկայացուցչական ժողովին, հաշվետվությունը ներկայացվում է սարին մեկ անգամ ՀՀԿ սարածֆային խորհրդի նախագահի կողմից:

ՀՀԿ սարածֆային խորհուրդը իր դրամական եկամուտները փոխանցում է կուսակցության ղեկավար մարմիններին: ՀՀԿ նախագահի որոշմամբ այն կարող է թողնվել սարածֆային խորհրդի սնօրինությանը, որը ծախսերի մասին հաշվետվությունը յուրաքանչյուր կիսամյակ ներկայացնում է ՀՀԿ նախագահին:

ՀՀԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

16. ՀՀԿ-ն ունի երիտասարդական կազմակերպություն, որը գործելով ՀՀԿ Կանոնադրության սահմաններում, ունի նաև առանձին կանոնակարգ:

ՀՀԿ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՅՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

17. Ներկայացուցչական ժողովի անհատական կազմը հետևյալն է ՀՀԿ նախագահը, ՀՀԿ խորհրդի անդամները, ՀՀԿ սարածֆային նախագահները:

18. ՀՀԿ-ի ներկայացուցչական ժողովը հրավիրվում է ամիսը մեկ անգամ: ՀՀԿ նախագահը կամ խորհուրդը կարող են հրավիրել արտահերթ նիստ: Նիստը օրինական է, եթե մասնակցում են ներկայացուցչական ժողովի անդամների 2/3-ը:

Ներկայացուցչական ժողովի որոշումներն ընդունվում են բաց կամ փակ փվերակությամբ, նիստի մասնակիցների ձայների դարձ մեծամասնությամբ: Քվեարկության ձևի վերաբերյալ որոշումը ընդունվում է ներկաների ձայների 1/3-ով:

Հերթական համագումարից անմիջապես հետո ՀՀԿ նախագահը հրավիրում է ներկայացուցչական ժողով, որը ՀՀԿ նախագահի առաջարկությամբ հաստատում է ՀՀԿ խորհրդի անդամների թեկնածությունները, ներկաների ձայների առնվազն 1/2 չափով: ՀՀԿ խորհրդի անդամի (անդամների) թեկնածությունը (թեկնածությունները) չհաստատվելու դեպքում, ՀՀԿ նախագահը առաջադրում է յուրաքանչյուր չընտրված սեղի համար երկու թեկնածուներ: Ընտրվում է այն թեկնածուն, որն ստացել է առավելագույն ձայների քանակը:

19. ՀՀԿ ներկայացուցչական ժողովը.

ա) Տարին մեկ անգամ քննարկում է ՀՀԿ սարածֆային խորհուրդների գործունեությունը:

բ) Լսում է հաշվետու ժամանակաշրջանի համար վերսուզիչ հանձնաժողովի ներկայացված ՀՀԿ ֆինանսական գործունեության մասին հաշվետվությունը, որը ներկայացվելու է ՀՀԿ համագումարին:

գ) Համագումարից առնվազն մեկ ամիս առաջ ֆինանսական և ի գիտություն է ընդունում հերթական համագումարի համար ՀՀԿ նախագահի կազմած հաշվետու զեկուցման բովանդակությունը:

դ) Կարող է ընդունել որոշում ՀՀԿ համագումարի ֆինանսականը ներկայացնել ՀՀԿ լուծարման հարցը: Այդ որոշումը ներկայացուցչական ժողովն ընդունում է անվանական փվեարկությամբ, անդամների ձայների 2/3 մեծամասնությամբ:

ե) Առաջադրում և հաստատում է ՀՀ Ազգային ժողովում և Տեղական ինֆնակառավարման մարմիններում կուսակցության կողմից առաջադրվող թեկնածուներին, հաստատում նրանց նախընտրական ծրագրերը:

զ) Ընտրում է վերսուզիչ հանձնաժողով ՀՀԿ-ի ֆինանսական գործունեության վերահսկման համար:

Վերսուզիչ հանձնաժողովը բաղկացած է 3 անդամից, որոնք ընտրում են հանձնաժողովի նախագահ:

ՀՀԿ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

20. ՀՀԿ խորհրդի թվաքանակը որոշում է ՀՀԿ նախագահը, որը չի կարող գերազանցել սահմանափակ կազմակերպությունների թիվը: Խորհուրդը համարվում է կազմավորված, եթե հաստատվում է նրա անդամների 2/3-ը:

21. ՀՀԿ նախագահը և ՀՀԿ խորհուրդը ղեկավար մարմիններ են:

22. Խորհրդի նիստերը հրավիրվում են Շաբաթը մեկ անգամ: ՀՀԿ նախագահը կամ խորհրդի անդամների 1/3-ը կարող են հրավիրել արտահերթ նիստ: Խորհրդի նիստը օրինական է, եթե ներկա են խորհրդի անդամների առնվազն 2/3:

23. Խորհրդի անդամը կարող է հրաժարական տալ: Հրաժարականը ընդունում է ՀՀԿ ներկայացուցչական ժողովը: Խորհրդի անդամը կարող է ազատվել խորհրդի կազմից, ՀՀԿ նախագահի առաջարկությամբ, ներկայացուցչական ժողովի որոշմամբ:

24. ՀՀԿ խորհուրդը.

ա) Առաջարկություն է մտցնում ՀՀԿ հերթական կամ արտահերթ համագումար հրավիրելու մասին:

բ) Կազմակերպում է ՀՀԿ համագումարի հրավիրման նախապատրաստական աշխատանքները:

գ) Վերահսկում է Համագումարի, իր և ներկայացուցչական ժողովի որոշումների կատարումը:

դ) Մշակում է ՀՀԿ գաղափարախոսական հիմնադրույթները, ծրագրային և կանոնադրական փաստաթղթերը, ՀՀԿ մարտավարական սկզբունքները, ՀՀԿ անունից անում է հայտարարություններ և առաջարկություններ:

ե) Համակարգում է Ազգային Ժողովում, Տեղական ինֆնակառավարման ներկայացուցչական մարմիններում ընտրված կուսակցականների աշխատանքը:

զ) Կազմում է հանձնաժողովներ և հանձնախմբեր:

է) Ներկայացուցչական ժողովում հանդես է գալիս իր գործունեության մասին հաշվետվությամբ:

ը) Իրագործում է հսկողություն կուսակցության մամուլի, լրատվական և հրատարակչական ծառայությունների գործունեության նկատմամբ:

թ) Մեկնաբանում է ՀՀԿ Ծրագիրը, Կանոնադրությունը, համագումարի որոշումները:

ժ) Կարող է առաջարկություններ ներկայացնել ՀՀԿ կանոնադրության և ՀՀԿ ծրագրի մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին, որոնք հաստատվում են ՀՀԿ համագումարի կողմից:

ի) Հաստատում է ՀՀԿ նախագահի կողմից առաջարկված ՀՀԿ նախագահի Տեղակալների թեկնածությունները:

ՀՀԿ նախագահի հանձնարարությամբ ՀՀԿ նախագահի Տեղակալը վարում է խորհրդի

նիստերը, փոխարինում է ՀՀԿ նախագահին, կասարում է այլ հանձնարարականներ:

յ) ՀՀԿ նախագահը առաջարկում է հանձնաժողովների նախագահների թեկնածությունը, որոնց հասusասում է ՀՀԿ խորհուրդը:

խ) Խորհուրդը դադարեցնում է իր լիազորությունները հերթական համագումարի աշխատանքներն սկսելու օրվանից:

ՀՀԿ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

25. ՀՀԿ նախագահը կուսակցության համագումարների միջև ընկած ժամանակահատվածում Կուսակցության բարձրագույն գործադիր մարմինն է:

26. ՀՀԿ նախագահի թեկնածուները առաջադրվում են համագումարի ղեկավարների կողմից: ՀՀԿ նախագահը ընտրվում է ՀՀԿ համագումարում երկու օրվա ժամկետով փակ փվեարկությամբ, գրանցված ղեկավարների ձայների 2/3 մեծամասնությամբ: Անհրաժեշտ ձայներ չհավաքելու դեպքում կասարվում է նոր առաջադրում և ընտրություն:

Եթե առաջադրվում է երկու թեկնածու, ապա ընտրված է համարվում առավել ձայներ ստացած թեկնածուն: Եթե առաջադրվել է երկուսից ավելի թեկնածու և նրանցից ոչ մեկը չի հավաքել ձայներ, ապա անցկացվում է կրկնական փվեարկություն, որին մասնակցում են առավել ձայներ ստացած երկու թեկնածուները: Կրկնական փվեարկության ժամանակ առավել ձայներ ստացած թեկնածուն համարվում է ընտրված:

27. ՀՀԿ-ի նախագահը ներկայացնում է ՀՀԿ օստերը և դիրբորոշումը ղեկական մարմիններում, հասարակական, քաղաքական և միջազգային կազմակերպություններում:

28. ՀՀԿ նախագահը կարող է լիազորել այլ անձանց ՀՀԿ օստերը և դիրբորոշումները ներկայացնելու համար:

29. ՀՀԿ նախագահը իր հրաժարականի ղախանջով հրավիրում է ներկայացուցչական ժողով: Հարցի քննարկման արդյունքում, հրաժարականի ղախանջի կրկնվելու դեպքում, ներկայացուցչական ժողովը մեկ ամսվա ընթացքում հրավիրվում է արտաերթ համագումար ՀՀԿ նախագահի ընտրությունների հարցով:

Ներկայացուցչական ժողովը ՀՀԿ նախագահի հրաժարականի ղախանջը և արտաերթ համագումար հրավիրելու հարցը քննարկելու համար փակ փվեարկությամբ, ներկաների ձայների 2/3 մեծամասնությամբ, ընդունում է որոշում:

30. ՀՀԿ նախագահը խորհրդի անդամ է, ղեկավարում է խորհրդի աշխատանքները:

ՀՀԿ նախագահը առաջադրում է խորհրդի անդամների թեկնածությունները, որոնց հասusասում է ՀՀԿ ներկայացուցչական ժողովը:

ՀՀԿ նախագահը հասusասում է ներկայացուցչական ժողովի որոշումը կուսակցության ղաշոնաթերթի, ամսագրի և այլ ղարբերականների հրատարակման մասին:

ՀՀԿ խորհուրդը առաջադրում է ՀՀԿ ղաշոնաթերթի և ամսագրի խմբագիրներին, որոնց հասusասում է ՀՀԿ նախագահը:

ՀՀԿ նախագահը կարող է ունենալ սեղակալներ: Նրանց թեկնածությունը խորհրդի կազմից առաջադրում է ՀՀԿ նախագահը, հասusասում է ՀՀԿ խորհուրդը:

ՀՀԿ նախագահը կազմավորում է իր աշխատակազմը:

ՀՀԿ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

31. ՀՀԿ համագումարը կուսակցության բարձրագույն մարմինն է, որի ընդունած որոշումները անվերադարձ են ղարտադիր են ՀՀԿ մարմինների, անդամների համար:

32. ՀՀԿ հերթական համագումարները հրավիրվում են երկու օրվա մեկ անգամ: ՀՀԿ նախագահի կամ ներկայացուցչական ժողովի որոշմամբ կարելի է հրավիրել արտաերթ համագումար

իրենց առաջարկած օրակարգով:

Հերթական համագումարի հրավիրումից մեկ ամիս առաջ ՀՀԿ խորհուրդը ներկայացուցչական ժողովի ֆինանսմանն է ներկայացնում համագումարի օրակարգի նախագիծը, որը հաստատվում է ներկայացուցչական ժողովի կողմից:

Ծրագրային և կանոնադրական փոփոխությունների նախագծերը ներկայացվում են սարածֆային կազմակերպություններին 2 ամիս առաջ:

33. ՀՀԿ համագումարի դասգամավորների ընդհանուր թիվը որոշում է ՀՀԿ-ի ներկայացուցչական ժողովը՝ ելնելով կուսակցության անդամների ընդհանուր թվից:

Պասգամավորներն առաջադրվում են սկզբնական խմբերի ժողովներում: Համագումարի նիստը օրինական է, եթե ներկա են դասգամավորների ընդհանուր թվի 2/3-ը: Համագումարի որոշումները ընդունվում են բաց կամ փակ փեղակությամբ, ձայների կեսի կամ 2/3 մեծամասնությամբ: Քվեարկության ձևը որոշվում է համագումարի ընթացիկ նիստում:

34. ՀՀԿ հերթական համագումարը.

ա) լսում և գնահատական է տալիս ՀՀԿ նախագահի հաշվետու զեկուցմանը,

բ) ֆինանսում և հաստատում է ՀՀԿ Ծրագիրը և Կանոնադրությունը: Փոփոխություններ է կատարում դրանց մեջ,

գ) ընտրում է ՀՀԿ նախագահ,

դ) լսում է ՀՀԿ-ի վերստուգիչ հանձնաժողովի հաշվետվությունը,

ե) որոշում է ՀՀԿ ռազմավարական գաղափարական-ֆաղափարական ուղին, որոշում է կուսակցության նպատակների իրագործման գործելակերպը,

զ) կարող է որոշում ընդունել ՀՀԿ լուծարի մասին: Լուծարի հարցը համագումարի օրակարգ կարող է մտցվել ներկայացուցչական ժողովի որոշմամբ: Լուծարի մասին որոշումն ընդունվում է դասգամավորների ձայների 2/3 մեծամասնությամբ, անվանական փեղակությամբ:

ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

35. ՀՀԿ անդամի հակականոնադրական գործողություններ են համարվում.

ա) կուսակցության Կանոնադրության դրույթների խախտումները,

բ) կոռուպցիոն, ամբարսավան և վարկաբեկիչ վերաբերմունք կուսակցի նկատմամբ,

գ) կուսակցության իրավասու մարմինների և ժողովների որոշումներին չենթարկվելը ու նրանց իրագործումը խափանող գործողությունները,

դ) կուսակցության անդամի ինֆամեկուսակցումը կուսակցության նկատմամբ թերահավատ վերաբերմունքի, նրա գործունեությանը չմասնակցելու, իր վրա դրված լուրջագրությունները չկատարելու, բազմիցս անդամավճար չնուժելու միջոցով:

36. ՀՀԿ անդամի կարգադատական դատախազները որոշվում և գործադրվում են համաձայն հետևյալ դատախազների.

ա) դիտորդություն գրավոր: Պատժաձևը սահմանվում է սկզբնական խմբի ժողովի, ՀՀԿ սարածֆային խորհրդի, ՀՀԿ խորհրդի որոշմամբ:

բ) ՀՀԿ անդամակցության կասեցում մինչև վեց ամիս ժամանակով: Պատժաձևը սահմանում են

1. Կուսակցության նախագահը,

2. Կուսակցության խորհուրդը,

3. ՀՀԿ սարածֆային խորհուրդը:

Կասեցման ժամկետը ավարտվելուց հետո անդամակցությունը վերականգնվում է կասեցման որոշում ընդունած մարմնի որոշմամբ, եթե որոշում չի լինում, ապա անդամը դիմում է ՀՀԿ խորհրդին, որի որոշումը վերջնական է:

գ) վսարում կուսակցությունից: Պարժաձևերի մասին որոշում է ընդունում ՀՀԿ խորհուրդը իր, ՀՀԿ նախագահի կամ ՀՀԿ սարածֆային խորհրդի առաջարկով և ներկայացմամբ:

37. ՀՀԿ ներկայացուցչական ժողովի անդամի նկատմամբ անվստահություն հայտնելու կամ դատախազի որոշման հարցը վճռվում է ներկայացուցչական ժողովի անդամների առնվազն 2/3

ձայների մեծամասնությամբ: ՀՀԿ ներկայացուցչական ժողովի այդ անդամը փերակությանը չի մասնակցում:

38. ՀՀԿ շարքերից վսարվածները մեկ արի անց կարող են վերսին ընդունվել Կուսակցության մեջ որդես նոր անդամներ:

ՀՀԿ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

39. ՀՀԿ կարող է ունենալ.

- ա) Պաշտոնական մամուլի օրգաններ,
- բ) Քաղաքական-հասարակական և գրական-մշակութային ամսագրեր,
- գ) լրատվական թերթիկներ:

40. ՀՀԿ թերթերը և ամսագրերը հիմնադրվում են ՀՀԿ ներկայացուցչական ժողովի որոշմամբ, որը հաստատվում է ՀՀԿ-ի նախագահի կողմից:

ՀՀԿ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

41. ՀՀԿ դրամական միջոցները կազմվում են.

- ա) անդամավճարներից,
- բ) ոչ ղեկական աղբյուրներից ստացվող նվիրատվություններից,
- գ) օրենքին չհակասող այլ աղբյուրներից:

42. ՀՀԿ-ին սեփականության իրավունքով կարող են դասկանել ծրագրային և կանոնադրական խնդիրների իրականացման համար անհրաժեշտ շինություններ, դրամական, փոխադրական միջոցներ, գույք:

ՀՀԿ ՉԻՆԱՆՇԱՆԸ ԵՎ ԴՐՈՇԸ

43. ՀՀԿ զինանշանը կուսակցության հիմնական խորհրդանշանն է: Այն առկա է կուսակցության բոլոր փաստաթղթերի և արբերանանների վրա: ՀՀԿ Չինանշանը դարձադիր է ունենալ ՀՀԿ դրոշի, կնիքի, անվանաթերթի, լիազորագրերի, կրծքանշանի վրա: Թույլատրվում է դասրաստել հուշանվերներ ՀՀԿ Չինանշանի դասկերումով:

ՀՀԿ կնիքը Չինանշանի դասկերումով իրավասու է օգտագործել միմիայն կուսակցության նախագահը կամ խորհրդի անդամը նախագահի որոշմամբ:

44. Չինանշանը հայկական ավանդական հավերժանշանն է ութ թերթիկներով, աջ դոնոյսով, կենտրոնում սուր և թևերը արածած արծիվ:

ՀՀԿ դրոշը սղիսակ է, ոսկերիզ, որի մեջտեղում դասկերված է ՀՀԿ Չինանշանը:

Պատերազմական իրադրության դայամաններում, երբ կազմալուծվել կամ վերացվել է ղեկությունը և վսանգված է Հայրենիքը, ՀՀԿ գիսակցելով իր դասախանասվությունը Ազգի և Հայրենիքի առջև, ՀՀԿ խորհրդի առաջարկությամբ և ներկայացուցչական ժողովի որոշումով, անցնում է ռազմաֆաղափական կարգավիճակի և ազգանվեր բոլոր ուժերի հեռ միասին մասնակցում է Հայրենիքի ազատագրման և Ազգային ղեկականության վերականգման դայարիին:

ՀՀԿ իրավաբանական հասցեն f. Երևան, Թումանյան 23